

Ihotaudit

Patientanvisning, Metotrexat

Handelsnamn: Trexan, Metoject, Methotrexat®

Indikationer och verkningsmekanism

Metotrexat används som en immunsuppressiv medicinering, dvs. en medicinering som lugnar försvarssystemet vid behandlingen av hud- och psoriasisartrit samt många andra inflammatoriska hudsjukdomar. Metotrexat används även vid behandlingen av reumatiska sjukdomar. Vid cancer-sjukdomar fungerar stora doser av metotrexat som cytostatika.

De små doserna som används i behandlingen av hudsjukdomar har en inflammationsdämpande effekt.

Dosering

Metotrexat behandlingen inleds vanligtvis med en veckodos på 7,5–10 mg. Höjningen och sänkningen av dosen är individuell och det måste alltid göras enligt läkarens anvisningar. Vanligtvis är den maximala dosen vid behandlingen av hudsjukdomar 25 mg/vecka. Metotrexat kan doseras som tabletter (2,5 mg eller 10 mg) eller som en subkutan (under huden) injektion (doserings-sprutor med olika styrka). Metotrexat tas alltid endast en dag per vecka, samma veckodag och helst vid samma tidpunkt.

Tabletterna tas med en riklig vätskemängd och intaget rekommenderas i samband med måltid. Om du får inleda metotrexat i form av injektion får du lära dig att injicera själv läkemedlet under huden.

Läkemedlets effekt börjar synas tidigast 1–3 månader efter att behandlingen har inletts. Behandlingen kan fortsätta under flera år.

Folsyra

Parallellt med metotrexat behandlingen används alltid folsyravitamin som också tas en gång per vecka. Dosen av folsyra är alltid 5 mg som en engångsdos 6–24 timmar efter intaget av metotrexat. Folsyran används för att förebygga folsyrabristen som är kopplad till metotrexat behandlingen och eventuellt illamående och dessutom har den skyddande effekter på levern. Folsyra finns som

tabletter med styrkan 1 mg (Folvite®, Foliver®) samt bl.a. som tabletter på 5 mg tillverkade av Yliopiston apteekki.

Biverkningar

Den största delen av patienterna får inga biverkningar av metotrexat. De vanligaste biverkningarna är illamående och magbesvär, särskilt i början av behandlingen. Dessa kan undvikas genom att övergå till en metotrexat i injektionsform. Skador som drabbar levern (förhöjda levervärden) är också ganska vanliga men sällan allvarliga. För att undvika dem ska alkoholkonsumtion undvikas under behandlingen. Förändringar i blodbilden är sällsynta. Hos vissa patienter kan det förekomma huvudvärk eller trötthet. Inflammerade slemhinnor i munnen, håravfall och diarré förekommer sällan.

En allvarlig, men dock sällsynt biverkning är en funktionsstörning i lungorna som framträder som hosta och andnöd. Då måste medicineringen avbrytas och den behandlande läkaren måste kontaktas. Om det uppkommer under behandlingen utan någon klar orsak blåmärken eller blödningar ska den behandlande enheten kontaktas och blodbilden måste kontrolleras.

Metotrexat behandlingen kan försvaga motståndskraften för infektioner och den ska avbrytas i samband med svårare infektioner och infektioner med feber. Vid en vanlig förkylning behöver medicineringen inte avbrytas.

I samband med tandingrepp såsom rotbehandling eller tandutdragning ska ett uppehåll göras med metotrexat behandlingen och dessutom rekommenderas antibiotikabehandling. Berätta för din tandläkare om du använder metotrexat. I samband med andra små åtgärder behöver man inte göra ett uppehåll med metotrexat. Om man planerar en operation för dig ska du kontrollera med den behandlande enheten om du behöver göra ett uppehåll med medicineringen. Metotrexat ökar inte risken för att insjukna i cancersjukdomar.

Samverkan med andra läkemedel

Metotrexat samverkar med vissa andra läkemedel såsom antibiotika. Berätta alltid för läkaren att du använder metotrexat. Enligt nuvarande uppfattning kan anti-inflammatoriska läkemedel användas i samband med metotrexat behandlingen men man rekommenderar att de används under en annan tidpunkt på dygnet än metotrexat. Du kan använda skyddsläkemedel för magen som vanligt.

Vaccinationer

Pneumokockvaccin borde tas innan behandlingen inleds och det årliga säsongsinfluensavaccinet rekommenderas för alla patienter som får metotrexat behandling. Ifall inga andra läkemedel som påverkar motståndskraften förutom metotrexat används samtidigt kan även andra vaccin tas på samma sätt utan läkemedelsuppehåll.

Graviditet och amning

Metotrexat får inte användas under graviditet eller amningen. Kvinnliga patienter som får metotrexat behandling ska använda ett pålitligt preventivmedel, endast kondom är inte tillräckligt. Berätta för din läkare om planer om tillökning i familjen är aktuella. Användningen av metotrexat under graviditeten kan orsaka fosterdöd och svåra missbildningar hos fostret. När man planerar tillökning i familjen ska kvinnorna avsluta metotrexat behandlingen minst tre månader innan användningen av preventivmedel avslutas. Männerna behöver inte göra ett uppehåll med metotrexat vid planeringen av tillökning.

Metotrexat får inte användas under graviditeten eller amningen.

Uppföljning av behandling

Metotrexat behandlingen kräver en regelbunden laboratorieuppföljning. Under behandlingen följs blodbilden samt lever- och njurvärden. Laboratorieproven tas efter tre, sex och 12 veckor från att behandlingen inleds och i fortsättningen vanligtvis med 3–4 månaders mellanrum samt vid behov i samband med att dosen höjs.

Läkaren tar kontakt endast om det förekommer något väldigt avvikande i laboratorieproven. För att kontrollera att medicineringen är säker är det väldigt viktigt att göra laboratorieprov.

Om du inte kan gå till de planerade laboratorieproverna är det inte säkert att fortsätta din behandling och då är man kanske tvungen att avbryta den.

I samband med besöket på Hud- och allergisjukhuset programmeras uppföljningsproven som ingår i behandlingen och som tas på HUSLAB:s laboratorium. Du får äta och dricka som vanligt innan dessa blodprov tas. Reservera tid på HUSLAB:s webbplats: www.huslab.fi

Vid behov kan du kontakta din behandlande enhet.

Patientanvisning | Godkänd: 1.6.2022

HUS^{*}

4 (4)

Hyväksytty: 15.08.2022